

Meglehetősen nehéz feladat egy nyolcszemélyes, ráadásul kevés idővel rendelkezésbe bízhatóságát híven visszatámasztani. A kerekasztal sem lehetett kerekasztal, Domokos Mátyás, Jürgen Baumgarten, Kemény István, Kenedi János, **Eörsi István**, Tornai József, Radnóti Sándor, Berkovits György és a vitavezető Réz Pál inkább szemben ült hallgatósságával. Vita sem igen kerekedett, hiszen a névsor hasonló gondolkodású embereket mutat, habár arra mégis kiváló alkalom volt ez a beszélgetés, hogy Bibó aktualitása kapcsán a magyar társadalom aktuális problémáiról is szó essék. Domokos Mátyás például azt is mondta, hogy a magyar értelmiség fájdalmasan eltávolodott a szociális problémáktól. Tornai szerint a magyar politikai életben piszkos háború folyik, amelyben a két tábor kijátssza egymás ellen a demokrata illetve a nemzeti fogalmakat. Radnóti Sándor szerint azt kellene leszögezni, mi a kimondás határa. Bibó halálával, úgy tűnik, vége annak a konszenzusnak, amely egyértelművé tette, mit lehet a magyar közgondolkodásban

Bibó-konferencia

Citoyenek kellene!

Akik nem jöttek el

Különös sajtótájékoztatót tartott péntek délután a konferenciáról Dénes Iván Zoltán filozófus, az eseménysorozat egyik fő szervezője és Domokos Mátyás. Újságrólszerivel nem is volt jelen, így aztán, akárcsak egy jóhangelatú egyetemi szemináriumon, beszélgetés lett a dologból. Azt azért megtudtuk, a szervezés már a tavasszal megkezdődött, akkor postázták az első meghívókat, melyekből kapott boldog s boldogtalan, még Csurka István is. Meghívták a továbbá Huszár Tibort, Andrásfaly miniszert, Jeszenszky Gézát is, de ők sem jöttek el. Vagyis nem jött el a magyar közgondolkodás egyik pólusa, amire azt mondta Dénes Iván, hogy pedig a cél éppen a viszálykodás, a göröcsök feloldása, Bibó nevével a legkisebb közös nevező megtalálása lett volna. Domokos Mátyás szerint éppenhogy a hiányzókat kellene elszámoltatni. Hiszen ez a konferencia sem más, mint kísérlet a társadalmi diszharmóniák csendesttésére. Szavakban ugyan mindenki egyet ért, de mégis habzó szájú ez a tolerancia. Egyszóval újfent valami jóvátehetetlen történt, hiszen a magyar sorskérdések nemhogy megoldva, de pontosan megfogalmazva sincsenek, erre a feladatra pedig a kommunikáció minimuma feltétlenül szükségeltetik.

kimondani, és mit nem lehet. Mi a rasszizmus, a faji előítélet, és a demagógia. Ezért, mondta Radnóti, Bibó in-

aktuális. **Eörsi István** abban látta Bibó fontosságát, hogy jelképezte annak az értelmiséginek a magatartását, aki

például az egyetemi hallgatóival éppúgy, olyan hangnemben beszélt, mint az ávéhás kihallgatóival, mert minden körülmények között önmaga akart lenni, másfelől pedig, valamely politikai, társadalomtudományi kérdés kapcsán mindig túllátott a kézenfekvő alternatívákon, s tudott újakat keresni. Berkovits György szerint jellem- és személyiséghiányos kor a mai. Bibóban az a lenyűgöző, hogy jellem és személyiség volt. Ezért hiányzik annyira. Réz Pál szerint sincsenek hozzá mérhető követők, tudósok, közgondolkodók, citoyenek. A beszélgetők egyetértettek abban, hogy a régió rákfenéje az etnikailag homogén nemzetállamok létrehozásának igénye, s ezzel szemben a citoyen fogalmát használták, a polgárét, vagyis, nem annyira nemzetállam kell, mint polgári állam, öntudatos polgárokkal, demokratákkal, jellemekkel és személyiségekkel.